

АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНОЇ СТРАТИФІКАЦІЇ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Цілі, задекларовані в рамках впровадження децентралізаційних перетворень, серед яких, базовим є підвищення рівня життя населення, поліпшення доступу до публічних послуг незалежно від місця проживання та інші, можливо досягти лише реалізуючи системне розуміння місця і ролі громад у розвитку держави.

Тобто, основна увага зосереджена питанням визначення норм споживання, рівня та купівельної спроможності доходів, а добробут особи слугує певним мірилом загальнонаціонального багатства.

Друга концепція оцінки якості життя базується на визнанні того, що є необхідність у задоволення потреб людини не лише в матеріальних благах, а й в умовах для розвитку й життєдіяльності. Тобто, частковий перехід від макроекономічного розуміння, в основі якого створення умов для якісного життя та всебічного розвитку людини.

Соціальна стратифікація є науковою, політичною, правовою, освітньою універсальною, правовою, соціальною, адміністративною категорією. В дослідженні використано коефіцієнт Джині для вимірювання нерівності доходів у суспільстві ще на початку 1900-х років. Але до сьогодні найбільшою і найсуперечливішою проблемою, і як для України, і для світу в цілому, є економічна нерівність, то індекс концентрації доходів, індекс Джині є важливим показовим аналітичним методом оцінки реального стану життя населення. Загальновизнаним фактом є те, що економічна нерівність гальмує людський розвиток, породжує соціальну напруженість, нестабільність, деградує економічні процеси на всіх рівнях.

Вагомим критерієм інклюзивності просторового розвитку є стан соціальної стратифікації та спадкоємності покоління. Оціночні показники, на яких базується це дослідження включають:

- середня тривалість здорового способу життя (у розрахунку у роках);
- коефіцієнт Джині (у розрахунку до кількості осіб)
- рівень бідності (у розрахунку у %)
- стан соціо-гуманітарного простору (у розрахунку грн. на 1 особу)
- рівень інноваційної активності.

Згідно з глобальним дослідженням науковців зі США, Великої Британії, Індії, Нідерландів та ще низки країн, в Україні зафіксували найнижчий показник здорового життя у 2019 році серед усіх європейських країн [1].

Аналіз засвідчує, що найвища середня тривалість здорового способу життя у 2019 р. була притаманна для Чернівецької області (74,08 р.), а найнижча – Житомирській області (70,28 р.).

Регіонами – лідерами за зазначеним показником у 2019 р. були також Тернопільська (73,69 р.), Івано-Франківська (73,59 р.), Львівська (73,45 р.), Вінницька (72,69 р.) області, які посіли, відповідно, перші п'ять місць в рейтингу.

До групи провідних регіонів слід віднести Хмельницьку (72,64 р.), Сумську (72,43 р.), Черкаську (72,16 р.), Рівненську (71,99 р.) та Волинську (71,94 р.) області, які посіли з 6-о по 10-е місця в рейтингу.

Групу регіонів зі значенням показника рівня тривалості здорового способу життя нижче середнього характеризували більшість областей, серед яких: Полтавська (71,92 р.), Харківська (71,84 р.), Запорізька (71,39 р.), Одеська (71,35 р.), Миколаївська (71,32 р.), Кіровоградська (71,22 р.), Дніпропетровська (71,07 р.), Закарпатська (71,04 р.), Херсонська (70,77 р.), Чернігівська (70,68 р.), які посідали з 11-го по 20-е місця в рейтингу.

До групи регіонів-аутсайдерів потрапили Київська (70,46 р.) та Житомирська (70,28 р.) області, посідаючи з 21-го по 22-е місця в рейтингу.

Ще одним індикатором соціальної інклюзивності регіонального розвитку є коефіцієнт Джині.

Коефіцієнт Джині – розроблений італійським соціологом, демографом, статистом Джині Коррадо для вимірювання нерівності доходів у суспільстві ще на початку 1900-х років. Однак, враховуючи те, що і до сьогодні найбільшою і найсуперечливішою проблемою, і як для України, і для світу в цілому, є економічна нерівність, то індекс концентрації доходів, індекс Джині є важливим показовим аналітичним методом оцінки реального стану життя населення.

Загально визнаним фактом є те, що економічна нерівність гальмує людський розвиток, породжує соціальну напруженість, нестабільність, деградує економічні процеси на всіх рівнях.

Сучасний стан економічної нерівності є надзвичайно великими на світовому рівні та має тенденцію до зростання. Показовим є те, що близько 70% світового багатства володіють 10 % населення.

Визначення соціогуманітарного простору регіону являє собою доступність суспільного середовища, для якого характерна з одного боку континуальність поширення, а з іншого – водночас дискретність організації, що призводить до стабільного функціонування дистинацій різного таксономічного рангу в напрямі нарощування людського потенціалу та його ринкової капіталізації [2].

В Україні є потреба розробки та впровадження нового соціогуманістичного підходу до людського і просторового розвитку, фундаментальною основою, якого має бути, передовсім, науково-обґрунтована, значно масштабнішою за існуючу ефективну гуманітарну політику.

Для здійснення оцінки стану соціогуманітарного простору нами використані статистичні дані про обсяги реалізованих послуг за регіонами за видами діяльності, які на наше переконання об'єктивно охарактеризують доступність послуг для населення. Серед них послуги в сфері освіти, охорони здоров'я, надання соціальної допомоги, мистецтва, спорту, розваг відпочинку у розрахунку на кількість осіб у відповідному році.

На жаль, рівень зарплат найменший в Україні, на останньому місці в Європі. Порівнюючи середню заробітну плату в Україні і Європейськими країнами, то найближче сусідня Румунія, з результатом 819 дол. США

В Україні спостерігається своєрідний феномен, який полягає в тому, що, дані офіційної статистики свідчать про доволі помірний, ступінь нерівності, а населення і експерти переконані в тому, що суспільство є дуже розшарованим, оскільки в Україні досить великий відсоток тінізації економіки, яка заважає, об'єктивно оцінити зазначений суспільно важливий показник [3].

Таким чином, ми обрахували рівень соціальної стратифікації та спадкоємності покоління, проаналізувавши оціночні показники, які ми обрали, враховуючи їх соціальну значимість та науковий інтерес дослідження. Враховуючи аналіз: середньої тривалості здорового способу життя, коефіцієнт Джині, рівень бідності, стан соціогуманітарного простору, рівень інноваційної активності у регіональному вимірі.

Список використаних джерел

1. Koval, N. V. (2016). «Social and economic inequality in Ukraine and in the world: problems of estimation and ways of their solving». *Ekonomika ta derzhava*. № 2, pp. 46- 50
2. Харченко Ю.П. Домогосподарства та їх роль в інституціоналізації регіонального простору на засадах інклюзії. *Економіка, управління та адміністрування*, № 2. 2021. С 3–8.
3. Бутко М. П., Харченко Ю. П. Методологічне стратегізування регіонального розвитку в умовах модернізації інституціонального базису української держави. *Регіональна економіка*. 2020. №4(98). С. 13-23.